

DET KONGELIGE DANSKE

Videnskabernes Selskab

THE ROYAL DANISH ACADEMY OF SCIENCES AND LETTERS



13. marts 2023

Spørgsmål og refleksioner fra Videnskabernes Selskab i forbindelse med Uddannelses- og Forskningsudvalgets høring om konsekvenserne ved 1-årige kandidatuddannelser, onsdag den 15. marts 2023

I Videnskabernes Selskab er der som forberedelse på deltagelse ved Uddannelses- og Forskningsudvalgets høring om konsekvenserne ved 1-årige kandidatuddannelser identificeret en række spørgsmål og refleksioner, som Selskabet finder relevante at stille i forbindelse med drøftelsen af konsekvenserne af kandidatreformen.

1) Den samlede uddannelsesportefølje

Universiteternes særkende er at koble forskning og uddannelse. I Danmarks samlede uddannelsesportefølje har hver uddannelsestype sin egen plads, og ændringer ét sted bør derfor bl.a. vurderes ud fra deres virkninger andre steder i den samlede uddannelsesportefølje. Man kan derfor med rette spørge, hvordan en ny kort praksisrettet kandidatuddannelse **vil påvirke søgning til og ansættelsesbarhed for de uddannelser, der nu findes på professionshøjskoler og erhvervsakademier?** Hvis nu det ved nærmere analyse viser sig, at professionshøjskolernes ledere har ret i, at det vil påvirke søgning og ansættelsesmuligheder for deres uddannelser negativt, **er reformen så justerbar i forhold til den videre proces med inddragelse af bl.a. professionshøjskolerne? Og hvorfor er ændringerne på tværs af uddannelsesinstitutionerne ikke sammentænkt fra starten af?**

2) Finansiering

Finansieringen til universitetsuddannelser (særligt på tørre områder) kommer hovedsageligt fra STÅ. Reformen lægger op til forøget uddannelseskvalitet gennem ambitionerne om flere timer, mindre hold og mere vejledning men altså på kortere tid, lige præcis på de nye forkortede kandidatuddannelser. Med en finansieringsmodel med de nuværende taxametersatser vil manglende STÅ-indtægter fra det sidste studieår og generelt svagere søgning imidlertid betyde færre indtægter for visse fakulteter med fyringer blandt VIP-personale, som samtidig skal levere flere undervisningstimer på kortere tid, som en mulig konsekvens. **Hvordan er en langtidsholdbar finansieringsmodel for hele systemet af humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser tænkt?**

3) Studieplanlægning

Hvordan forventes det i øvrigt, at de videnskabeligt ansatte på universitetet både skal bidrage til forskningsbaseret undervisning og forskning på højeste internationale niveau, når langt flere af undervisningsforløbene skal foregå intensivt og med kortere tid til rådighed? **Hvordan har man fx tænkt sig, at vejledningen og undervisningen i det sidste kvarte år af studierne skal foregå?** Sommerferien er i forvejen den tid, hvor

forskerne lægger en stor del af deres arkiv- og feltstudier, ligesom mange internationale konferencer ligger her?

4) **Beskæring af kandidatuddannelser**

Det har i diskussionen været noget uklart, om der er tale om, at bestemte kandidatuddannelser fra 2029 udelukkende skal tilbydes som korte eller om nogle af, eller måske samtlige, kandidatuddannelser skal findes i flere udgaver. Er det første tilfældet, vil det betyde, at adgang til en forskeruddannelse vil være lukket på de pågældende områder. Er det andet tilfældet, vil der blive tale om et meget komplekst kandidatuddannelsessystem. **Er der tale om at beskære uddannelserne eller at beskære antallet af kandidater?**

5) **Administration**

Hver af de fremtidige kandidatmodeller forudsætter sin egen studieordning, eksamensform, vejledningsform mv. Der vil derfor være en markant ekstra opgave for studienævnene samt en ekstraudgift på det administrative område. **Hvordan er finansieringen til administration af nye studieretninger tænkt? Hvordan passer det med ledelsernes ambition om at nedskære udgifter til administration på universiteterne?**

6) **Dimensionering**

I Sverige har studerende frit kunne vælge ml. 1- og 2-årige kandidatuddannelser siden 2007. Ud fra tallene de seneste 10 år kan man konstatere, at en stigende andel studerende vælger den 2-årige over 1-årige. Som følge af den danske reform må det formodes, at retskravet om at være sikret overgang fra bachelor til kandidat bliver ophævet. Samlet peger det på, at der vil være en ny dimensioneringsopgave ved overgangen til kandidatuddannelser. **Hvordan sikrer den konkrete model, at denne dimensionering ikke bliver bureaukratisk og ufleksibel for studerende? Vi ved, at studerende fra ikke-akademiske hjem er længere om at finde sig til rette på universitetet. Hvordan sikres det, at dimensioneringen ikke får social slagside?**

7) **Praktik og efter- videreuddannelse**

Praktik og eftervidereuddannelse. Det ser ud til, at praktik og eftervidereuddannelse er forbeholdt de étårige kandidatuddannelser. For de kandidater, der retter sig mod forskning og udvikling og en ph.d. kan praktik i virksomheder have stor gavnlig effekt. **Blicher de kommende toårige kandidater langt mere akademiske, end det er tilfældet i dag? Hvordan hænger det sammen med ønsket om flere erhvervs- ph.d.er? Og ikke mindst, hvordan tænkes ph.d.-uddannelsen ind i denne reform?**

Og sammenhængende hermed. **Det fremgår af bilagene til reformteksten, at regeringen selv ikke regner med, at kandidater med de etårige uddannelser vil lade sig efteruddanne i nogen videre udstrækning. Ellers ville arbejdsudbudstallet vel også falde som konsekvens heraf. Og hvordan regner regeringen med, at efteruddannelsen skal finansieres? Vi har i øjeblikket både arbejdsgiverfinansieret efteruddannelse og**

privatfinansieret. **Hvad skal laves om?**

8) **Efterspørgsel**

Der har ikke endnu været efterspørgsel fra aftagersiden efter etårige universitetskandidater. Aftagere advarer tværtimod. Repræsentanter fra en bred vifte af aftagerpaneler har talt imod forkortelsen af studierne. Internationalt er det normalt samlet at have femårige universitetsuddannelser (Bolognamodellen). Og i Reformkommissionens forarbejde indgår heller ikke nogen analyse af arbejdsmarkedet for etårige kandidater. Ser man på det internationale arbejdsmarked, som er særlig relevant for de naturvidenskabelige uddannelser, kendes typen (med en mulig undtagelse inden for ingeniørområdet) ikke (men derimod kendes 4 årige bachelorer). **Hvordan undgår vi at uddanne unge mennesker uden jobudsigter efter endt uddannelse i Danmark og internationalt?**